Lietas Nr. 142269912
Lietas arhīva Nr. 1-0048-14/3

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2014.gada 31.janvārī

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese M.Miķelsone,

piedaloties pie administratīvās atbildības sauktajai personai M.G., viņa aizstāvei L.K., iestādes – Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pārstāvei K.G.,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta pēc M.G. (turpmāk – sūdzības iesniedzējs) sūdzības par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka 2012.gada 22.marta lēmuma Nr.1/2338 (administratīvā pārkāpuma protokols RD Nr.001318) atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2011.gada 30.decembrī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – KNAB) Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas galvenais speciālists sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu RD Nr.001318 par to, ka sūdzības iesniedzējs kā AS /Nosaukums/ valdes loceklis, 2011.gada 30.augustā iesniedzot akciju sabiedrības (turpmāk – AS) /Nosaukums/ valdei iesniegumu ar lūgumu tuvākajā valdes sēdē darba kārtībā iekļaut jautājumu par iespēju pārslēgt automašīnas Mercedes Benz S 320 ar valsts reģistrācijas numuru /reģistrācijas numurs/ līzinga nomas līgumu Nr.29260 no AS /Nosaukums/ uz fizisku personu – sūdzības iesniedzēju, atradās interešu konflikta situācijā un ir pārkāpis likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) 11.panta pirmo daļu, jo minētais jautājums skāra sūdzības iesniedzēja personīgās un mantiskās intereses.

2012.gada 26.janvārī KNAB Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas vadītājas vietnieks administratīvajā pārkāpuma lietā Nr.870/1-24/244 nolēma par valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpšanu saukt sūdzības iesniedzēju pie administratīvās atbildības saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 166.^{30}pantu un sodīt ar naudas sodu Ls 85 apmērā.

Sūdzības iesniedzējs par minēto lēmumu iesniedza sūdzību KNAB priekšniekam.

[2] Ar KNAB priekšnieka 2012.gada 22.marta lēmumu Nr.1/2338 (turpmāk – Lēmums) nolemts KNAB Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas vadītājas vietnieka 2012.gada 26.janvāra lēmumu administratīvajā pārkāpuma lietā Nr.87071-24/244 atstāt negrozītu. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Sūdzības iesniedzējs kā AS /Nosaukums/ valdes loceklis no 2009.gada 29.jūlija līdz 2011.gada 4.oktobrim saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma 4.panta pirmās daļas 19.punktu bija valsts amatpersona, kurai bija saistoši minētajā likumā noteiktie ierobežojumi un aizliegumi.

[2.2] Saskaņā ar AS /Nosaukums/ sniegto informāciju (2011.gada 2.septembra vēstule Nr.Ju/1777) AS /Nosaukums/ valde 2009.gada 1.septembrī pieņēma lēmumu Nr.25-1 noslēgt līgumu par vieglās automašīnas Mercedes Benz S 320 līzingu (nomu) ar SIA /Nosaukums 2/ un pēc minētā līzinga (nomas) līguma noslēgšanas piešķirt minēto automašīnu AS /Nosaukums/ valdes loceklim – sūdzības iesniedzējam.

2009.gada 3.septembrī AS /Nosaukums/ ar SIA /Nosaukums 2/ noslēdza līzinga (nomas) līgumu Nr.29260/PV149-09 par vieglās automašīnas Mercedes Benz S 320 līzingu (nomu) un ar SIA /Nosaukums 2/ un SIA /Nosaukums 3/ - vienošanos

Nr.29260/14274/PV1 52-09 par saistību pārņemšanu un līzinga veida maiņu, saskaņā ar kuru agrākā līzinga ņēmēja SIA /Nosaukums 3/ vietā iestājās AS /Nosaukums/ un līzinga veids tika mainīts no finanšu līzinga (nomas pirkuma) uz līzingu (nomu).

Saskaņā ar minēto līzinga (nomas) līgumu Nr.29260/PV149-09 automašīna Mercedes Benz S 320 tiek nodota līzingā (nomā) AS /Nosaukums/ no 2009.gada 3.septembra līdz 2012.gada 28.augustam.

[2.3] Sūdzības iesniedzējs kā AS /Nosaukums/ valdes loceklis 2011.gada 30.augustā iesniedza minētās kapitālsabiedrības valdei iesniegumu ar lūgumu tuvākajā valdes sēdē darba kārtībā iekļaut jautājumu par iespēju pārslēgt automašīnas Mercedes Benz S 320, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, līzinga nomas līgumu Nr.29260 no AS /Nosaukums/ uz sūdzības iesniedzēju.

Ņemot vērā, ka kapitālsabiedrības valde saskaņā ar Komerclikuma 301.panta trešajā daļā noteikto pārvalda sabiedrības mantu un rīkojas ar tās līdzekļiem atbilstoši likumiem, statūtiem un akcionāru sapulces lēmumiem, minēto iesniegumu sūdzības iesniedzējs iesniedza realizējot savus valsts amatpersonas amata pienākumus kā AS /Nosaukums/ valdes loceklis.

[2.4] Saskaņā ar AS /Nosaukums/ 2009.gada 3.septembra līzinga (nomas) līgumu Nr.29260/PV149-09 vieglās automašīnas Mercedes Benz S 320 pirkuma maksa ir EUR 22 190,60 (bez PVN), savukārt AS /Nosaukums/ no līzinga perioda sākuma līdz 2011.gada 2.septembrim par minēto automašīnu ir veicis līzinga maksājumus Ls 7 818,04 (bez PVN) apmērā.

Sūdzības iesniedzēja personiskā un mantiskā ieinteresētība izpaudās apstāklī, ka sūdzības iesniedzēja kā AS /Nosaukums/ valdes locekļa (kā valsts amatpersonas) 2011.gada 30.augusta iesniegums deva pamatu iespējamībai sūdzības iesniedzēja (kā fiziskas personas) īpašumā nonākt automašīnai Mercedes Benz S 320 par salīdzinoši zemu cenu, jo lielāko daļu līzinga maksājuma jau būtu veikusi AS /Nosaukums/.

LAPK 166.^{30}pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma sastāvs ir formāls, kas neprasa nekādu seku iestāšanos, līdz ar to pārkāpums ir veikts ar to, ka valsts amatpersona ir pārkāpusi Interešu konflikta novēršanas likumā noteiktos ierobežojumus, veicot darbības, kurās valsts amatpersona ir personiski vai mantiski ieinteresēta.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2012.gada 20.aprīlī saņemta sūdzība par Lēmuma atcelšanu. Sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Pamatojoties uz Augstākās tiesas praksi, sūdzības iesniedzējs norāda, ka, iesniedzot 2011.gada 30.augustā AS /Nosaukums/ valdei iesniegumu, sūdzības iesniedzējs nav veicis darbību attiecībā uz sevi, kura ietekmētu vai radītu iespējamību, ka tā ietekmēs viņa personiskās vai mantiskās intereses. Iesniegums nevar izraisīt tādas sekas, kuras varētu izpausties kā interešu konflikta rašanās iespējamība.

Iesnieguma saturā ir redzams, ka tas neizlemj nevienu jautājumu pēc būtības attiecībā uz sūdzības iesniedzēja mantiskajām vai personiskajām interesēm. Attiecībā uz tālāku iesniegumā minētā jautājuma izlemšanu būtisks ir fakts, ka iesnieguma izskatīšana un lemšana par to AS /Nosaukums/ valdes sēdē nav notikusi, kā arī sūdzības iesniedzējs nav piedalījies ne šī iesnieguma izskatīšanā, ne balsošanā par to. Līdz ar to nav konstatējamas nekādas sūdzības iesniedzēja darbības, kuras viņš veiktu kā valsts amatpersona, lai pieņemtu iesniegumā minēto jautājumu, kā arī iesniegums nedod sūdzības iesniedzējam pamatu un iespēju saņemt personisku vai mantisku labumu.

Valdes sēdē pieņemtais lēmums būtu vienīgais, kas spētu nodibināt tiesiskas sekas un mainīt sūdzības iesniedzēja kā valsts amatpersonas personisko vai mantisko situāciju attiecībā uz iesniegumā minēto saturu.

Šajā situācijā interešu konflikta iespējamība tiek novērsta jau ar to vien, ka AS /Nosaukums/ valde nemaz nav skatījusi un lēmusi par iesniegumā minēto lūgumu.

[3.2] Sūdzības iesniedzējs vērš uzmanību, ka līdzīgās situācijās KNAB valsts amatpersonām ir izteicis tikai brīdinājumus, kaut arī tās ir piedalījušās balsošanā par atlīdzības sadali sev, kā arī citas tiesu praksē sastopamās situācijas, kurās interešu konflikts tiek konstatēts, tāpēc nav saprotami KNAB veiktie lietderības apsvērumi šajā situācijā, piemērojot konkrēto sodu.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2012.gada 30.maijā saņemts KNAB rakstveida paskaidrojums, kurā norādīts, ka sūdzība netiek atzīta, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] Tiesas sēdē sūdzības iesniedzējs sūdzību uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata.

Tiesas sēdē iestādes pārstāve sūdzību neatzina uz Lēmumā norādīto argumentu pamata.

Motīvu daļa

[6] Ar Lēmumu sūdzības iesniedzējs ir saukts pie administratīvās atbildības pēc LAPK 166.^{30} panta, kas noteic, ka par likumā noteikto komercdarbības, valsts amatpersonas amata savienošanas, pārstāvības, ienākumu gūšanas ierobežojumu vai tādu ierobežojumu pārkāpšanu, kuri noteikti attiecībā uz rīcību ar valsts vai pašvaldības mantu, vai arī par valsts amatpersonas funkciju

veikšanu interešu konflikta situācijā, uzliek naudas sodu valsts amatpersonai no piecdesmit līdz divsimt piecdesmit latiem, atņemot tiesības ieņemt valsts amatpersonas amatus vai bez tā.

LAPK 166.[30] panta norma ir blanketa tiesību norma, kuras saturs jeb administratīvā pārkāpuma sastāva konstatēšanai būtiskie elementi tiek precizēti citā normatīvajā aktā. Konkrētajā gadījumā sūdzības iesniedzējs saukts pie administratīvās atbildības par Interešu konflikta novēršanas likuma 11.panta pirmās daļas ierobežojumu neievērošanu.

Interešu konflikta likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka valsts amatpersonai ir aizliegts, pildot valsts amatpersonas pienākumus, sagatavot vai izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības, kurās šī valsts amatpersona, tās radinieki vai darījumu partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti.

[7] KNAB Lēmumā secinājis, ka sūdzības iesniedzējs kā amatpersona, iesniedzot 2011.gada 30.augustā iesniegumu AS /Nosaukums/ valdei ar lūgumu tuvākajā valdes sēdes darba kārtībā iekļaut jautājumu par iespēju pārslēgt automašīnas Mercedes Benz S 320 (valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/) līzinga nomas līgumu Nr.29260 no AS /Nosaukums/ uz fizisku personu sūdzības iesniedzēju (turpmāk – iesniegums), Interešu konflikta likuma 11.panta pirmās daļas izpratnē ir veicis citas darbības, kurās ir personiski un mantiski ieinteresēts.

Līdz ar to lietā ir izšķirams jautājums, vai sūdzības iesniedzēja vēršanās ar iesniegumu AS /Nosaukums/ valdē ir atzīstama par atrašanos interešu konflikta situācijā.

[8] Interešu konflikta novēršanas likuma 1.panta 5.punkts definē jēdzienu „interešu konflikts". Proti, tā ir situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā vai jāveic citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radinieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.

Attiecīgi gan Interešu konflikta novēršanas likuma 1.panta 5.punktā, gan 11.panta pirmajā daļā kā kvalificējošais kritērijs interešu konflikta situācijai minēta personiska vai mantiska ieinteresētība.

Augstākā tiesa šajā sakarībā jau ir atzinusi, ka likums nepārprotami noteic minimālo robežu, kādā var rasties interešu konflikta situācija. Proti, lai iestātos interešu konflikta situācija, pietiek ar iespējamību, ka ietekme uz personas personiskajām un mantiskajām interesēm var rasties.

Tātad, lai atzītu, ka sūdzības iesniedzējs ir atradies interešu konflikta situācijā, nepieciešams izvērtēt, vai sūdzības iesniedzēja kā amatpersonas un sūdzības iesniedzēja kā fiziskas personas personiskās un mantiskās intereses ir saskārušās.

[9] Kā izriet no lietas materiāliem 2009.gada 3.septembra līzinga (nomas) līguma Nr.29260/PV149-09 automašīnas Mercedes Benz S 320 pirkuma maksa bijusi EUR 22 190,60 (bez PVN), savukārt AS /Nosaukums/ no līzinga perioda sākuma līdz 2011.gada 2.septembrim par minēto automašīnu ir veikusi līzinga maksājumus Ls 7 818,04 (bez PVN) apmērā.

Iesniegumā ietverts lūgums kapitālsabiedrības valdei tuvākajā valdes sēdē darba kārtībā iekļaut jautājumu par iespēju pārslēgt automašīnas Mercedes Benz S 320 līzinga (nomas līgumu) Nr.29260/PV149-09 no AS /Nosaukums/ uz sūdzības iesniedzēju.

No iepriekšminētā secināms, ka iesniegums deva pamatu iespējamībai sūdzības iesniedzēja (kā fiziskas personas) īpašumā nonākt automašīnai Mercedes Benz S 320 par salīdzinoši zemu cenu, jo daļu līzinga maksājuma jau būtu veikusi AS /Nosaukums/.

Ņemot vērā, ka sūdzības iesniedzējam kā valdes loceklim ir tiesības ierosināt valdei izskatīt jautājumus, kas skar kapitālsabiedrības mantas pārvaldi un rīcību ar tās līdzekļiem, un attiecīgais iesniegums vērsts tieši uz to, lai sūdzības iesniedzēja īpašumā nonāktu automašīna, kuras līzinga maksājumus daļēji jau bija veicis AS /Nosaukums/, tiesa secina, ka šajā situācijā nepārprotami saskārušās sūdzības iesniedzēja kā valsts amatpersonas un sūdzības iesniedzēja kā fiziskas personas personiskās un mantiskās intereses.

Norādāms, ka valsts amatpersonām kā vienotas valsts pārvaldes sastāvdaļai, pildot dienesta pienākumus, ir jādarbojas sabiedrības interesēs, tādējādi gūstot sabiedrības uzticību, un jānovērš jebkādas šaubas par iespējamu valsts amatpersonas ieinteresētību konkrēta lēmuma vai rīcības rezultātā, proti, jānovērš interešu konflikta situācijas iespējamība. Līdz ar to valsts amatpersonas vairāk kā jebkuras citas personas ir pakļautas dažādiem ierobežojumiem un atrodas pastiprinātā sabiedrības uzmanības lokā (*sk. Augstākās tiesas 2006.gada 21.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-394/2006 8.1., 8.2.punktu, 2009.gada 26.marta sprieduma lietā Nr.SKA-68/2009 10.punktu*).

[10] Vienlaikus tiesa piekrīt sūdzības iesniedzēja argumentam, ka valdes sēdē pieņemtais lēmums būtu vienīgais, kas spētu nodibināt tiesiskas sekas un mainīt viņa kā valsts amatpersonas personisko vai mantisko situāciju attiecībā uz iesniegumā minēto saturu. Taču tiesa nevar atstāt bez ievērības apstākli, ka tieši sūdzības iesniedzējs kā valsts amatpersona ir iniciējis šo procesu (veicis darbības), kas tiešā veidā var skart viņa personiskās un mantiskās intereses, tādejādi nonākot interešu konflikta situācijā.

Turklāt, ņemot vērā, ka kapitālsabiedrības valde saskaņā ar Komerclikuma 301.panta trešajā daļā noteikto pārvalda sabiedrības mantu un rīkojas ar tās līdzekļiem atbilstoši likumiem, statūtiem un akcionāru sapulces lēmumiem, minēto iesniegumu sūdzības iesniedzējs iesniedza realizējot savus valsts amatpersonas amata pienākumus kā AS /Nosaukums/ valdes loceklis. Citiem vārdiem, iniciējot jautājuma izskatīšanu, kas skar sabiedrības mantu un rīcību ar tās līdzekļiem, valdes loceklis nedarbojas kā privātpersona.

Līdz ar to tiesa noraida kā nepamatotu sūdzības iesniedzēja argumentu, ka iesnieguma iesniegšana nav vērtējama kā darbība, kas veikta, pildot valsts amatpersonas pienākumus.

[11] Taču tiesas ieskatā šis gadījums, kad strīdus iesniegums neizlemj nevienu jautājumu pēc būtības attiecībā uz sūdzības iesniedzēja mantiskajām vai personiskajām interesēm, ir vērtējams atšķirīgi no tiem gadījumiem, kad personas tieši ir piedalījušās lēmumu pieņemšanā, kas skar viņu personiskās un mantiskās intereses, un saņēmušas līdzīgu sodu (*skat., piemēram, Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 28.marta spriedumu lietā Nr.142211112; Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 6.jūnija spriedumu lietā Nr.142122610).*

Kā jau iepriekš tiesa secināja, pats iesniegums no sevis nedod sūdzības iesniedzējam pamatu un iespēju saņemt personisku vai mantisku labumu, bet gan tikai iniciē šāda jautājuma iespējamu izlemšanu nākotnē. Citiem vārdiem, valdes sēdē pieņemtais lēmums būtu vienīgais, kas spētu nodibināt tiesiskas sekas un mainīt sūdzības iesniedzēja kā valsts amatpersonas personisko vai mantisko situāciju attiecībā uz iesniegumā minēto saturu.

Tāpat noskaidrots, ka iesnieguma izskatīšana un lemšana par to AS /Nosaukums/ valdes sēdē nav notikusi, proti, iesnieguma izskatīšana vispār netika iekļauta valdes sēdes darba kārtībā.

Vērā ņemams arī sūdzības iesniedzēja tiesas sēdē sniegtais skaidrojums, ka viņš nav izvērtējis, vai šāda rīcība ir atbilstoša Interešu konflikta likuma normām, jo vēlējies pēc iespējas ātrāk rast risinājumu situācijai saistībā ar viņa lietošanā esošās automašīnas izmaksām, kas bija izskanējusi publiskajā telpā (*sk. tiesas sēdes protokols, lietas 83.lapa, otra puse*).

Tātad sūdzības iesniedzējs kā valsts amatpersona šādi rīkojies, lai novērstu sabiedrības šaubu ēnu no sevis, uzskatot, ka atbilstošākais veids, kā atrisināt situāciju, ir uzņemties lietošanā esošās automašīnas līzinga saistības.

[12] Tiesas ieskatā personas saukšana pie administratīvās atbildības nav pašmērķis. Administratīvais sods saskaņā ar LAPK 22.pantu ir atbildības līdzeklis, kas tiek piemērots, lai personu audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī, lai novērstu turpmāku pārkāpumu izdarīšanu.

Ņemot vērā šā sprieduma [11] punktā minētos apstākļus, kā arī tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu, lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu, tiesa atzīst, ka konkrēto pārkāpumu ir iespējams atzīt par maznozīmīgu.

Tiesu praksē ir atzīts, ka administratīvais pārkāpums ir maznozīmīgs, ja, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus (tostarp izdarītā pārkāpuma raksturu un citus lietā būtiskus apstākļus), administratīvā soda uzlikšana par izdarīto pārkāpumu nebūtu lietderīga. Citiem vārdiem, izdarītais pārkāpums ir tik nebūtisks, ka par to pārkāpējam nav nepieciešams uzlikt sodu, bet ir pietiekami izteikt mutvārdu aizrādījumu, kas ir preventīvs (audzinoša rakstura) līdzeklis, kas vērsts uz to, lai persona, kas ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu, saprastu savas uzvedības prettiesiskumu un turpmāk to nepieļautu *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 12.februāra sprieduma lietā Nr. SKA – 15/2009 14.punktu)*.

Atbilstoši LAPK 21.panta pirmajai daļai, ja ziņas par administratīvo pārkāpumu ir pietiekamas, lai konstatētu, ka izdarītais pārkāpums ir maznozīmīgs, institūcija (amatpersona), kurai piekritīga lietas izskatīšana, ir tiesīga neuzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību vai izbeigt uzsākto lietvedību un atbrīvot personu no administratīvās atbildības, aprobežojoties ar mutvārdu aizrādījumu. LAPK 21.pantu var piemērot arī tiesa, kas izskata lietu.

Pastāvot šādiem apstākļiem, sūdzības iesniedzējs ir atbrīvojams no administratīvās atbildības par LAPK 166.^{30} pantā paredzēto pārkāpumu, un administratīvā pārkāpuma lieta ir izbeidzama, aprobežojoties ar mutvārdu aizrādījumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.panta pirmo daļu, 289.^{12}panta otrās daļas 2.punktu un 289.^{18}panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda:

atcelt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka 2012.gada 22.marta lēmumu Nr.1/2338 (administratīvā pārkāpuma protokols RD Nr.001318) un **izbeigt lietu**, izsakot M.G. (/personas kods/) mutvārdu aizrādījumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā desmit darba dienu laikā no pilna nolēmuma paziņošanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese M.Miķelsone